

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора

Лузік Ельвіри Василівни

на дисертацію **Любарець Владислави Вікторівни**

«Теорія і практика професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища»,

яка подається на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дослідження

Дисертаційне дослідження В.В. Любарець присвячено вирішенню актуальної проблеми вдосконалення та якісної організації професійної підготовки управлінських кадрів, зокрема майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інноваційного інформаційно-освітнього середовища.

Стрімкий розвиток сучасного інтеграційного суспільства в Україні, спричинюючи динамічне формування у сфері дозвілля і розваг певних соціально-культурних умов, сприяє, таким чином, розвитку потенціалу кожної соціальної групи, враховуючи її автентичні потреби; відкриває можливості вибору дозвіллєвих форм, різних додаткових послуг щодо саморозвитку та самоосвіти і реалізує комунікативне поле через включення соціально-культурних технологій активізації особистості.

Виходячи з того, що інноваційні ідеї в сучасний інформаційний простір діяльності людини постійно інтегруються, це потребує вдосконалення відповідних знань, умінь, компетентностей та професіоналізму майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності як в своїх, так і в суміжних сферах економічної галузі, а саме: автоматизація процесів виробництва вимагає від фахівця, наряду з розвитком творчості, комунікативності, формування таких складових професійної компетентності, як командної співпраці в пошуку нових рішень, – оволодіння соціо-інформаційними компетентностями для розвитку вмінь критично оцінювати та ефективно використовувати запропоновану інформацію як на предмет достовірності з точки зору її логічної побудови.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Оцінюючи дисертаційне дослідження В.В. Дюбарець, варто зазначити, що структурно робота є обґрунтованою, логічно побудованою, а її складові – взаємопов'язаними. Дисертація складається з анотацій українською та англійською мовами, вступу, п'яти розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (486 найменувань), 11 додатків, 20 таблиць та 27 рисунків. Загальний обсяг дисертації становить 504 сторінок, основний зміст дисертації викладено на 382 сторінках.

Автором чітко визначена мета дисертаційного дослідження, яка полягає в розроблені та експериментальній перевірці системи професійної підготовки

майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища.

Структура дисертації підпорядкована логіці наукового пошуку, а саме, як засвідчує аналіз дисертаційного дослідження, науковий апарат визначено коректно, що відповідає вимогам до такого рівня робіт і є достатнім для розв'язання окреслених дисертантом семи завдань, які послідовно демонструють розгортання етапів теоретико-методологічного дослідження. Прослідковується відповідність мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження задекларованій темі, а успішність виконання завдань дослідження передбачає можливість підвищення результативності підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

Дослідження виконано відповідно до теми Зведеного плану НДР сфери освіти, науки та інноватики «Концептуальні засади когнітивних технологій в освіті» (Державний реєстраційний № 0116U000849) та «Теоретичні та методичні основи формування системи післядипломної освіти на засадах сталого розвитку» (Державний реєстраційний № 0117U004914, 2016-2019 pp.).

Тему дисертації затверджено Вчену ради Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 4 від 26.05.2015) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології в Україні (протокол № 2 від 27.03.2019).

Основні положення та результати дослідження впроваджено в освітній процес Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка від 31.05.2019, № 15), Хмельницького національного університету (довідка від 28.02.2019, № 128/204), Рівненського державного гуманітарного університету (довідка № 01-12-49 від 11.06.2019), Харківської державної академії культури (довідка №08 від 23 01.2019), Київського національного університету культури і мистецтв (довідка №13 від 25.02.2019), ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (довідка №08 від 27.02.2019), Асоціації сприяння глобалізації освіти та науки «СПЕЙСТАЙМ» (довідка №1-07/19 від 17.03.2019).

Концепція дослідження В. В. Любарець вирізняється цілісністю і послідовністю формулювання та ефективно реалізована на всіх етапах роботи. В основу концепції покладено сукупність теорій пізнання, методологічних підходів та теоретичних положень, а її реалізація у контексті досліджуваної проблеми відбувається на організаційно-методичному, філософському, загальнауковому, конкретно-науковому і технологічному рівнях.

Дисерантка, визначаючи методологічне підґрунтя для всебічного пізнання досліджуваного феномену професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, окреслює, тим самим, провідну ідею дослідження, яка базується на положенні про те, що професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища є системою, спроектованою з урахуванням вимог замовників освітніх послуг

(роботодавців), яка подана у вигляді моделі та спроектована у синергетичному поєднанні системних блоків: цільового, констатувального, методичного, змістово-формувального та результативного з урахуванням експертної оцінки, за сформованими організаційно-педагогічними умовами висхідного синтезу інтеграції елементів інформаційно-освітнього середовища на кожному етапі підготовки; конативності професійної мотивації, аксіоматики управлінської реалізації та неперервного розвитку професійних соціо-інформаційних компетентностей на рівнях (відмінний, відповідний, задовільний) та за критеріями (мотиваційним (управлінсько-педагогічним), когнітивно-діяльнісним (комунікативним), акмеологічно-творчим).

Сформована дисертантою В.В. Любарець науковометрична платформа інформаційно-освітнього середовища професійної підготовки менеджерів соціокультурної діяльності уможливлює процес формування соціо-інформаційної компетентності майбутніх фахівців. Кваліметрична метрика, що зорієнтована на системну взаємодію професійної підготовки та цифровізації освітнього процесу формування соціо-інформаційної компетентності у майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності для забезпечення подальшого пролонгування неперервності освіти та перекваліфікації, сприяє здобуттю додаткових компетентностей і професійної фахової зайнятості у розбудові соціокультурної сфери на нових рівнях якості сервісного обслуговування як з метою формування якості за моделями підготовки, так і за видами структурної організації та цільових функцій наскрізної фахової підготовки, які забезпечують ефективність працевлаштування і конкурентоспроможності у різних галузях культури, освіти та науки.

Результати педагогічного експерименту здійсненого у дисертаційному дослідженні дозволили авторці досягнути мети та підтвердити вірогідність висунutoї гіпотези. Експериментальне дослідження здійснювалось у чотири етапи: мотиваційно-спонукально-діагностичному; констатувально-формувально-моніторинговому та контрольно-системному аналізу експертних результатів дослідження.

Використання авторкою відповідного діагностичного інструментарію дозволило довести, що найбільшу зацікавленість у студентів викликало перспективи працевлаштування у сferах: дозвілля, індустрії гостинності, обслуговування та сервісу, комунікації, подорожей та туризму.

На констатувальному етапі дослідження авторкою були сформульовані та укомплектовані з однаковим базовим рівнем підготовки експериментальної групи (ЕГ) та контрольної (КГ) групи здобувачів освітніх послуг за рівнями сформованості знань, умінь, навичок та компетентностей (задовільний (D, E); відповідний (B, C); відмінний (A)) та критеріями: мотиваційним (управлінсько-педагогічним), когнітивно-діяльнісним (комунікативним), акмеологічно-творчим. Під час формувального етапу дослідження підтверджено ефективність зростання показників рівнів сформованості соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної

діяльності в процесі професійного навчання за рахунок впровадження в освітній процес інформаційно-освітнього середовища, крім того встановлено позитивну динаміку сформованості соціо-інформаційної компетентності високого та достатнього рівнів у майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності порівняно із статистичною рівністю даних між ЕГ та КГ групами під час констатувального етапу експерименту.

Достатню увагу дослідниця В. В. Любарець приділяє формувально-моніторинговому етапові педагогічного експерименту, обумовлюючи це інноваційністю забезпечення навчального процесу розробленими науково-методичним та інформаційно-аналітичним наповненням інформаційно-освітнього середовища, а саме: робочими програмами; посібники практичного призначення, методичними рекомендаціями з організації освітнього процесу; творчими винаходами та інтелектуальними продуктами свідоцтв підтверджених комп'ютерних авторських програм «Соціальна Освітня 3-Д мережа «Універсальний освітній простір «Accent»; «Web-бібліотека «Accent»; «Електронний навчальний кабінет» («Е-НК»), що активізувало самостійність і відповідальність студентів у формуванні соціо-інформаційної компетентності, підвищувало готовність до адаптації в професійному середовищі.

Встановлено, що формувально-моніторинговий етап дослідження продемонстрував позитивні зміни у здобувачів освіти ЕГ в рівнях сформованості знань, умінь, навичок та компетентностей, а саме: показники відсоткового відхилення – у позитивній динаміці процесу за всіма критеріями, зросли на відмінному рівні в середньому на 6,29%, відповідному (комунікативному) - на 1,91%, а на задовільному рівні у негативній динаміці – на 1,62%.

На контролально-системному етапі педагогічного експерименту достовірність ефективності розробленої системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах ІОС підтверджено верифікованістю за критерієм К. Пірсона. Встановлено, що для $\alpha=0,05$ всі спостережувані параметри перевищують критичне значення з надійністю $p=0,95$, що підтверджує доведеність наукових результатів рівнів сформованості професійної соціо-інформаційної компетентності в критеріях і в цілому.

Дисертацію презентує високий рівень наукової новизни отриманих результатів. Дисертантою вперше:

- науково обґрунтовано теоретичні та практичні засади професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища;
- обґрунтовано авторську концепцію професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, яка визначає: мету, термінологічний апарат, методологічні підходи, закономірності та сукупність загальних і специфічних принципів;
- розроблено та експериментально перевіreno систему професійної

підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища, яка спрямована на формування генерації, здатної відповідально здійснювати управлінську, науково-дослідницьку, проектно-пошукову, організаційно-планувальну, консультивно-дорадчу, технологічно-регламентувальну, експертно-аудиторську, психолого-педагогічну та квалітологічну просвітницьку діяльність на різних рівнях управління в галузі 02 «Культура і мистецтво»; утворюється упорядкованою єдністю об'єктивно взаємопов'язаних і взаємообумовлених синергетичною взаємодією структурних блоків цільового, науково-методичного, змістово-формувального та результативного контентів і обґрунтовано організаційно-педагогічними умовами (синтез інтегрованого сходження взаємопов'язаних елементів електронного середовища для кожного етапу професійної підготовки майбутніх менеджерів; конативність професійних мотивів аксіоматики майбутньої управлінської реалізації менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища; розвиток професійної соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища в процесі професійної підготовки);

– подано авторське тлумачення понять «професійна підготовка майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища» та «соціо-інформаційна компетентність майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності»; уточнено змістові характеристики загальних понять у межах дисертаційного дослідження: «культура», «соціум», «соціальна культура», «індустрія гостинності», «гостинність», «модернізація», «цифровізація», «інформаційно-освітнє середовище», «Універсальний освітній простір «Акцент», «електронний ресурс», «компетентнісний підхід», «когнітивне навчання», «когнітивні технології», «проблемне навчання»;

– презентовано авторський інтелектуальний продукт – електронне середовище (web-прототип) навчальних закладів – mobiSchool (Ресурс має гриф МОН України «Схвалено до використання у навчальних закладах» (протокол №1 від 30.05.2016 року, лист ІМЗО №21/12-Г-287 від 02.06.2016 р.), соціо-інформаційного сервісу, як дидактичний потенціал «Універсального освітнього простору «АКЦЕНТ», уможливлено його практичне втілення у процес професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах цифровізації суспільства;

– розроблено показники та критерії соціо-інформаційної компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища та уточнено їх рівні сформованості;

- спроектовано зміст, форми і методи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища шляхом розроблених електронних (цифрових) навчально-методичних комплексів, методичних рекомендацій проектування електронних освітніх ресурсів для професійної підготовки майбутніх управлінців;

- подальшого розвитку набули наукові положення щодо розроблення

інформаційно-телекомунікаційного забезпечення дистанційної форми навчання професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності.

Не менш важливе практичне значення дослідження, яке полягає в тому, що впроваджено в освітній процес ЗВО систему професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища; авторський інтелектуальний продукт, який забезпечує функціонування Е-середовища ЗВО «mobiSchool», створеного на базі електронної освітньої платформи «ACCENT» (<http://ac-cent.com>); розроблено динамічний, відкритий професійно спрямований електронний кабінет (ЕК) для забезпечення організації та підтримки процесу підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності (<http://vladyslava.liubarets.ues.by/index.php/ua/>); сформовано контент інформаційно-освітнього середовища – електронні освітні ресурси, що призначаються для використання всіма учасниками освітнього процесу; організовано та проведено науково-педагогічні вебінари: «Інноваційні електронні засоби для організації та підтримки неперервності освітнього процесу»; «Електронні освітні ресурси: інноваційні засоби підвищення цифрових компетентностей майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності»; «Електронні освітні ресурси як інноваційні засоби підвищення цифрових компетентностей педагога».

Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях

Апробація одержаних результатів у практику роботи закладів вищої освіти переконує, що вони мають теоретичну цінність і реальну практичну значущість. Основні наукові положення дисертаційного дослідження висвітлено у 64 публікаціях автора, серед яких: 1 монографія, 1 стаття в колективній монографії, 15 статей у наукових фахових виданнях України, 2 статті у виданнях, що внесені до міжнародних наукометричних баз даних, 6 статей – у наукових періодичних зарубіжних виданнях; 18 праць апробаційного характеру, з них 15 – у збірниках матеріалів конференцій, 3 публікації додатково відображають наукові результати дисертації; 7 навчально-методичних посібників, 8 методичних рекомендацій, 1 електронний освітній ресурс, 4 свідоцтва про реєстрацію авторських прав.

Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою, змістом та оформленням він відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті автореферату дисертації відображені основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого В. В. Любарець дисертаційного дослідження. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Практичні напрацювання, одержані в дисертаційному дослідженні, можуть знайти використання у процесі складання навчальних планів, програм, підручників і навчальних посібників, педагогічних програмних засобів, розроблених методичних матеріалів, що забезпечують всі форми навчання

(очна, заочна, дистанційна) освітнього процесу професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в закладах вищої освіти.

Позитивно оцінюючи здобутки дисертантки, вважаємо за необхідне, на наш погляд, зазначити наступні дискусійні положення та побажання до поданого наукового дослідження:

1. Розв'язання вагомих суперечностей, які визначали основну проблему роботи, на наш погляд, недостатньо доказово розкриті у відповідних розділах дослідження (с. 28,29).

2. Недостатньо розкриті структура, зміст, задачі та цілепокладання механізму сформованості соціально-інформаційно-системоутворюючого комплексу укрупнення складових професійної компетентності.

3. В чому, на погляд авторки дослідження, особливості структурування та побудови «автентичного професійно-спрямованого динамічного відкритого ІОС» для професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності (315, 320, 321).

4. В роботі не наведено прикладу побудови алгоритму «толерантної лобільноті траєкторії фахового удосконалення та конкурентоспроможності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності (Розділ 2).

5. Багатовекторність представленого дослідження, на наш погляд, була б більш зрозумілою за наявності, крім загальної, ще й часткових гіпотез, які б відображали результативність кожного розділу роботи (с. 34).

6. В чому авторка дослідження вбачає особливості побудови алгоритму протоколювання та анкетування для оцінювання компетентностей, якщо в таблицях 5.3, 5.4 рівні сформованості знань, умінь, навичок та компетентностей бакалаврів та магістрів зведені в одні таблиці (с. 358, 362).

7. Чи досліджувала авторка психологічні чинники, що сприяють формуванню в процесі професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності їх критичного мислення, зробивши відповідний висновок? (с. 230).

8. Якщо автором дослідження модель системи професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності розглядається лише у вигляді «логічної структурно-організованої схеми інформаційно-освітнього середовища», то питань до рис. 2 немає, але, якщо спроектована «система професійної підготовки», представлена на рис. 2 у вигляді моделі, то це має бути математично доведено згідно законів моделювання педагогічних систем (с.237).

9. Цікавим було б представлення у роботі діагностувального інструментарію, за допомогою якого роботодавцями б обраховувалися рівні сформованості професійної компетентності майбутніх менеджерів і механізми порівняння цих результатів із даними результатами соціо-інформаційної компетентності, представленими в таблиці 5.6,5.7(с. 366, 370).

Висловлені зауваження та побажання не є принциповими для загальної позитивної оцінки дисертації, зауваження спрямовані на вдосконалення дисертаційної роботи і суттєво не впливають на загальний рівень виконаного

дослідження. Дисертація В. В. Любарець є завершеною, самостійною науково-дослідною працею, яка виконана в контексті нових наукових підходів до професійної освіти й вирізняється оригінальністю, глибиною теоретичного аналізу та новизною методичних й практичних положень.

Загальні висновки і оцінка дисертації

З огляду на актуальність дослідження, масив і цінність напрацьованих результатів, важливість і новизну теоретичних й практичних висновків, можна вважати, що дисертаційне дослідження на тему «Теорія і практика професійної підготовки майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності в умовах інформаційно-освітнього середовища» повністю відповідає вимогам МОН України, зокрема, пп. 9, 10, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р., а її авторка – Любарець Владислава Вікторівна – заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

завідувач кафедри педагогіки та
психології професійної освіти
Національного авіаційного університету,
доктор педагогічних наук, професор,
Заслужений працівник освіти

Е.В. Лузік